

Грабовська Г.М., к.ю.н., доцент,
Мірабян М.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУТНІСТЬ ПРАВА НА ЖИТЛО, ЙОГО МІСЦЕ В СИСТЕМІ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Серед прав людини і громадянина право на житло займає особливе місце, воно є невід'ємним соціальним благом, атрибутом цивілізованого суспільства, одним з основних показників добробуту громадян. Реалізація цього права повинна забезпечувати постійну життєдіяльність людини, формувати його як особистість, задовольняти матеріальні і духовні потреби, бути основою для створення сім'ї і народження дітей. У Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права зазначено, що держави визнають право кожної людини на достатній життєвий рівень для нього самого і його сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг і житло, а також неухильне поліпшення умов життя. Тільки людина, що має гідні житлові умови, здатний ефективно працювати, покращувати свій добробут, бути затребуваним для всього суспільства. З переходом України до ринкової економіки основна ставка держави була зроблена на те, щоб задовольнити потребу населення в житлі за рахунок їх власних фінансових коштів. Для цього житловим законодавством громадянам надані великі права з придбання житла в приватну власність без обмеження його кількості, розмірів і вартості, істотно розширені права на індивідуально-житлове будівництво, створення товариств забудовників, участь в житлових і житлово-будівельних кооперативах.

Право на житло в системі конституційного права людини та громадянських прав є дуже складним, поєднуючи різні елементи системи.

Необхідно вказати, що житлові права суб'єкта є особистими. Це означає, що це право поширюється на всіх і є необхідним для задоволення природного існування, незалежно від соціальних та політичних змін що відбуваються в державі.

З точки зору природи предмета, це право стосується загального права, тобто права, яке поширюється на всіх, незалежно від політичного та правового ставлення особи до держави.

Походження права на житло є основним правом, але поглиблений аналіз вказує, що, з іншого боку, право на житло, придбання, оренда, надання безкоштовного житла чи отримання його за доступною ціною є

похідним правом.

Якщо це можливо, житлове право, передбачене Конституцією України, є абсолютним, тобто основним та особистим правом людини, яке не може бути обмежене або тимчасово призупинено державою ні за яких обставин.

Відповідно до ст. 64 Основного Закону навіть за умов воєнного або надзвичайного стану не можуть бути обмежені права і свободи, які передбачені багатьма статтями Конституції України [1].

По-п'яте, право на житло відноситься до позитивного права, адже воно забезпечує можливості суб'єктів на покращення свого становища та підвищення культурного статусу. Воно гарантується державою та залежать від ступеня її розвитку і сутності. Як правило, цю групу складають економічні, культурні та соціальні права. Реалізація позитивних прав складніша, оскільки пов'язується з наявністю достатніх ресурсів держави. Наповнення цих прав залежить від національного доходу країни та особливостей політичного режиму [2, с. 192-196].

Суспільні відносини у сфері соціальних, економічних та культурних прав є невіддільні від особистих та політичних прав, оскільки всі права та свободи взаємопов'язані та становлять єдиний правовий статус для людей та громадян. Відповідні положення Основного закону передбачають, що люди мають певні можливості для отримання соціальних благ з точки зору матеріального виробництва, зайнятості, освіти, охорони здоров'я та розваг [3, с. 2].

Слід зазначити, що це суто різниця у термінології, і іноді це виникає при визначенні положення про житлове право, передбачене конституцією, у системі прав людини та цивільних прав. Справді, у багатьох описах прав людини та систем цивільних прав ми можемо знайти такі терміни, як «соціальні» та «соціально-економічні» права.

У суспільному житті реалізація прав і свобод забезпечується правовими гарантіями, що є правовими умовами, за допомогою яких реалізуються, охороняються, захищаються права й свободи громадян, поновлюються їх порушені права. Дотримання правових гарантій є однією із головних умов забезпечення законності та правопорядку в державі та в усіх сферах суспільного життя.

Як зазначає В. Князев, «після прийняття Конституції України, стають актуальними питання створення механізму реалізації її положень, зокрема й тих, що пов'язані з втіленням у життя передбачених нею прав, свобод і обов'язків. Уявляється, що під таким механізмом треба розуміти сукупність різних гарантій і дій, процес, у результаті функціонування якого, особи, які мають певні права, свободи та обов'язки, досягають цілей, благ, передбачених Конституцією України. Механізм реалізації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина – це надзвичайно

широка категорія, яка включає в себе не тільки юридичні, а й політичні, економічні, ідеологічні та інші явища. Їх необхідно закріпити в одному акті, яким може бути, наприклад, Концепція реалізації і охорони прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні» [4, с. 29-31].

Отже, ефективність правового захисту прав і свобод людини залежить від Конституції України та чинних нормативно-правових актів, розвитку правових принципів, здійснення конституційного контролю та виконання цих правових вимог державними установами та громадськими організаціями, спрямованих на створення прав та дотримання обов'язків громадян. Правовий захист прав і свобод людини, сформований і у громадянському суспільстві, залежить від демократичної системи, економічних умов країни, рівня юридичної освіти та культури населення, а також ефективної роботи та взаємодії державних відомств.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Офіційний вісник України*. 2010. № 72/1. Ст. 15.

2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник / пер. з рос. Харків: Консум, 2006. 656 с.

3. Демків Р. Я. Конституційне право України: курс лекцій. Львів: Львівський держ. ун-т внутрішніх справ, 2012. 332 с.

4. Князєв В. Конституційні гарантії прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні. *Право України*. 1998. № 11. С. 29–31.

УДК 349.22(043.2)

Дибань М.П., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВІКОВОГО КРИТЕРІЮ ПРИ УКЛАДЕННІ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

В доктрині трудового права усталеною є точка зору, що право на працю – це головне соціально-економічне право людини. Праця є найпершою умовою існування людини, суспільства, його розвитку та вдосконалення. Створюючи матеріальні та духовні блага, підкоряючи, перетворюючи природу, праця перетворює та вдосконалює і саму людину [1, с. 23].

В умовах сьогодення найбільш поширеним порушенням трудових прав працівників є неправомірна відмова у прийнятті на роботу, яка зумовлена віковим критерієм. В науковій літературі висловлюється точка зору, що одним із найпоширеніших проявів жорсткої конкуренції на ринку праці є дискримінація за ознакою віку в трудових правовідносинах.